

Juutalaisen uskon perusteet

1.oppitunti Isak Pensiev 4.4.2012

Shalom on hyvin tunnettu juutalaisen kielen sana. Se on myös hyvin tunnettu sana koko maailmassa. Mutta ei kukaan ajattele tarkkaan mitä se tarkoittaa. Yleinen käänös sanalle shalom on: rauha teille. Yleensä sanaa shalom käytetään sekä tervehdyksenä että hyvästellessä. Mutta todellisuudessa tämän sanan tarkoitus on enemmän kuin rauhaa. Silloin kun me sanomme: rauhaa, silloin me ajattelemme, että ei ole sotia. Mutta sanan shalom merkitys ja tarkoitus on paljon syvempi kuin sodan vastakohta. Shalom tarkoittaa enemmänkin harmoniaa, oikeaa suhdetta toisten kanssa. Se on hyvät välit, missä ei ole ristiriitoja.

Voi sanoa, että shalom on rauha. Mutta ei staattinen rauha vaan dynaaminen rauha. Se on niin kuin vuorovaikutus ja dialogi. Dialogi missä itse keskustelu perustuu oikeaan suhteeseen ja oikealle pohjalle toisten kanssa. Ja tämä oikea suhde toisiin on perusta kaikilla elämänalueilla. Se on oikea suhde ihmisten ja Jumalan välillä. Ja myös oikea suhde ihmisten välillä. Sekä oikea suhde ihmisten ja luodun maailman välillä.

Jos me sanomme shalom tai shalom alechem, joka on laajempi merkitys sanalle: rauha teille, se tarkoittaa, että me todella oikealla tarkoituksella toivomme toiselle ihmiselle rauhaa. Jotta hänellä olisi täydellinen harmonia. Tätä kaikkea juutalainen uskonto käsittelee hyvin syvästi. Nämä ovat juutalaisen uskonnon perusteita, joita nimitetään judaismiksi.

Tänä päivänä ja aina on ollut ennakkoluuloja ja vääriä käsityksiä, mikä oikein on juutalaisen uskonnon, judaismien sisältö. Muutama vuosi sitten luin erästä kirjaa, joka oli tarkoitettu jonkin kirkon koulun opetukseen. Se opetuskirja käsittelee kaikkien uskontojen käsitteitä. Ja siinä missä käsiteltiin juutalaista uskontoa, judaismia, luku alkoi näin: Juutalaiset uskovat keksittyyn jumalaan. Luettuani nämä sanat olin heti valmis laittamaan koko kirjan kiinni. Jos ajatellaan näin juutalaisesta kansasta, joka uskoo yhtenäiseen Jumalaan, maailman Luojaan, kansasta, joka on kertonut tästä yhtenäisestä Jumalasta koko maailmalle: silloin kaikki maailman uskonnot ovat turhia. Koska yhtenäisen Jumalan kautta juutalaiset esi-isät avautuvat meille. Juutalaisuudesta myös kristillisyyden ja islamin ottavat Jumalan kuvan ja opetuksen. Joka tänä päivänä on määritelty myös heidän uskontonsa perusteeksi.

Minä haluan, että tämän opetuksen kautta avautuu todellinen kuva, keitä juutalaiset ovat, mihin he uskovat ja mihin juutalainen uskonto, judaismi

perustuu. Myös haluan näyttää tämän opetuksen kautta, että tämän maailman moraaliset ja hengelliset arvot on myös otettu juutalaisen uskon perusteista. Ei ole otettu ainoastaan moraalilakia vaan hengelliset käsitteet ja kokonaisuus on lainattu juutalaisen uskonnon perusteista.

Jos me haluamme opettaa jotain uutta, meidän kannattaa etukäteen sopia yhtenäisestä kielestä ja sanastosta. Eli mitä jokainen sana todellisuudessa tarkoittaa. Monesti minä näen uskovaisten keskuudessa, että erotetaan toisistaan uskonnollisuus ja uskonto. Minä omassa opetuksessani haluan ottaa enemmänkin teoreettista ja akateemista näkökulmaa. Käyttäessäni sanaa uskonto en halua käyttää sitä millään tavalla pahalla vaan hyvässä tarkoituksessa. Puhuessani uskonnosta tarkoitan monien uskontojen syvyyttä ja systeemiä, ja myös uskonnollisia tapoja ja rituaaleja. Siinä mielessä judaismi on uskonto. Voimme nähdä maailmassa myös muita uskontoryhmiä, kuten kristityt, muslimit ja budhalaiset. Mutta me emme tässä käsittele ainoastaan rituaaleja ja tapoja vaan myös uskonnon käsitteitä: moraalilakia ja elämäntapoja.

Judaismi uskontona tuli maailmalle sangen myöhäisessä historian vaiheessa. Ennen judaismia me voimme nähdä paljon erilaisia pakanoiden uskontojen periaatteita ja elämäntapoja. Judaismi tuli esille siinä vaiheessa, kun se alkoi vastustaa tätä pakanoiden uskontoa. Judaismi syntyi pakanuuden keskelle ja me näemme ristiriidat pakanuuden ja judaismien välillä. Historiallisesti tämä ajoittui antiikin myöhäisvaiheeseen. Silloin kuin kreikkalaisroomalaisen elitistinen kulttuuri vaikutti. Ennen tätä aikaa me voimme puhua judaismista ainoastaan juutalaisen kansan uskontona. Jos joku halusi silloin liittyä juutalaisuuteen, liittymisehtona oli sekä uskonnollisten periaatteiden että kansan tradition ja kulttuurin hyväksyminen. Tämän käsityksen me voimme hyvin kirkkaasti nähdä Raamatun ensimmäisissä kirjoissa. Jos me katsomme Ruutin kirjaa, 1: 15 - 16:

Ja Noomi sanoi: ” Katso, kälysi on kääntynyt takaisin oman kansansa ja jumalansa luo, käänny sinäkin kälysi kanssa. ” Mutta Ruut vastasi: ” Älä vaadi minua jättämään sinua ja kääntymään takaisin, pois sinun tyköäsi. Sillä mihin sinä menet, sinne minäkin menen, ja mihin sinä jäät, sinne minäkin jään; sinun kansasi on minun kansani, sinun Jumalasi on minun Jumalani. ”

Tästä Raamatun sanasta me näemme, että pakana Ruut, joka ei ollut juutalainen, halusi liittyä Israelin kansaan. Ruut sanoi, että Israelin juutalaiset ovat hänen kansansa, ja Israelin Jumala on hänen Jumalansa. Tämä on hyvin merkittävä sananpaikka koska me näemme tässä raamatullisen käsityksen ja pohjan. Näemme tässä, että ilmestys yhtenäisestä Jumalasta on hyvin paljon kytketty ja liitetty Israelin kansaan. Me voimme myöhemmin käsitellä, mitä juutalainen kansa tarkoittaa. Katsomme sitä vähän myöhemmin.

Nyt me voimme katsoa historiasta apostolista aikaa, ja näemme, miten judaismi on asetettu rinnakkain muiden uskontojen joukkoon. Jos me puhumme systeemistä, se on niin kuin kreikkalainen käsite. Parempi käyttää sanaa periaatteet. Aika ihmeellistä, että me löydämme eurooppalaisesta kielestä judaismi-sanasta sen loppuosan ismi, joka tarkoittaa systeemiä tai periaatteita. Tämän sanan voimme löytää ensimmäisen kerran Paavalin kirjoituksista. Gal. 1: 12 - 14: ” Enhän minä ole sitä keneltäkään ihmiseltä saanut, eikä sitä ole minulle opetettu...” 1: 13: ” Olettehan kuulleet minun entisestä vaelluksestani juutalaisuudessa... 1: 14: Edistyin juutalaisuudessa pitemmälle kuin monet ikäiseni heimostani...

Vaikka sekä venäjän- että suomenkielisessä käännöksessä näemme sanan juutalaisuus - ehkä on toisaalta hyvä, että tätä sanaa käytetään, koska silloin me näemme alkuperäisen tarkoituksen tälle sanalle - mutta alkuperäisessä, kreikkalaisessa tekstissä käytetään sanaa judaismi. Paavali nimenomaan käyttää sanaa judaismi siinä mielessä, että se on elämäntapa, elämän periaatteet ja uskonto. Hän asettaa judaismin vastakkaiseksi muille uskontoryhmille. Meidän pitää nyt vain nähdä, oliko Paavali saanut ilmestyksessä Messiaan kautta tarkoituksen ja merkityksen tälle sanalle judaismi, jota hän Uudessa testamentissa käyttää. Ja oliko hänellä ristiriitaa siinä, mitä hän oli saanut Messiaalta ja mikä hänen oma uskonnollinen näkemyksensä oli. Mutta tämä on kokonaan suuri aihe, ja me voimme käsitellä sitä myöhemmin, jos Jumala suo. Koska sitä ennen meidän pitää saada selville, mitä sana judaismi oikeasti tarkoittaa.

Perinteisesti itse juutalaiset määrittelevät judaismin eettisenä yksijumalaisena uskontona. Me näemme hyvin tarkasti tämän käsityksen yhtenäisestä Jumalasta myös Uuden testamentin opetuksessa. Mitä monoteismi tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että uskonto perustuu siihen, että uskomme Yhteen Jumalaan. Jumala on Yksi. Ja mitä eettinen tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että tämä uskonto perustuu moraalin perusteisiin. Katsotaan, miten Uusi testamentti vahvistaa meidän sanamme. Mutta haluan sanoa etukäteen, että tulkitsemme käsittelemäämme sananpaikkaa juutalaisesta näkökulmasta. Voimme nähdä, että tähän keskusteluun osallistuvat vain juutalaiset. Markuksen evankeliumi 12: 28 - 31.

28: Kirjanoppinut kysyi Jeshualta: ” Mikä on ensimmäinen kaikista käskyistä? ” 29-30: Jeshua vastasi hänelle: ” Ensimmäinen on tämä: ’ Kuule Israel, Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi ainoa. Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi, kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi ja kaikesta voimastasi. ’ Tämä on ensimmäinen käsky ja toinen on: ’ Rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi. ’ Ei ole näitä suurempaa käskyä. ”

Tässä Jeshuan opetuksessa me näemme hänen puhuvan ensisijaisesti monoteismista eli uskosta yhteen Jumalaan; Jumala on Yksi. Ja myös toisesta aspektista, että tämä usko yhteen Jumalaan perustuu eettiselle pohjalle: korkeisiin moraalisuhteisiin ihmisten välillä, käytännössä lähimmäisten välittämiseen ja rakastamiseen. Tässä dialogissa näemme, että kirjanoppinut, joka esitti tämän kysymyksen Jeshualle, itse vahvisti Jeshuan vastauksen.

Jatkamme Markuksen evankeliumia 12: 32: Kirjanoppinut sanoi hänelle: ” Oikein, opettaja, sinä sanoit totuuden, että Jumala on yksi ja ettei ole ketään muuta kuin hän. ” Jae 33: ” Ja se, että rakastaa häntä kaikesta sydäimestään ja kaikesta ymmärryksestään ja kaikesta voimastaan ja rakastaa lähimmäistä niin kuin itseään, on enemmän kuin kaikki pottouhrit ja muut uhrit. ” Tästä tekstistä me näemme, että evankeliumi vahvistaa judaismiin näkökulman.

Seuraavaksi meidän pitää ymmärtää, miten juutalainen uskonto opettaa meille yhdestä Jumalasta; mitä se sisältää. Tässä vaiheessa syntyy kysymys, mikä on tärkeintä. Missä järjestyksessä asiat pitää käsitellä? Onko tärkeämpää, että itse Jumala ilmestyy ihmiselle itselleen, vai esi-isille? Näemme käsitteen yhdestä Jumalasta tulleen maailmalle sillä tavoin, että Jumala itse ilmoitti ihmiskunnalle, kuka Hän on. Jumala antoi ilmestyksen itsestään ensin yhdelle ihmiselle ja sen jälkeen ihmisryhmälle, kansalle. Sen tähden käsitys ja usko siihen, että Jumala on yksi, kytkeytyy hyvin syvälle siihen kansaan, jolle Hän on ilmestynyt. Kansaan, jolle on annettu tämä salaisuus ja joka on levittänyt sitä ympäri maailmaa. Eikä tarvitse ihmetellä, että Jumala on kytkenyt ilmestyksen Itsestään, Yhdestä Jumalasta, nimenomaan omaan kansaansa Israeliin, jonka hän on valinnut: esi-isien kansaan. Ensimmäisen käsityksen siitä, kuka Jumala on, me näemme Sanasta, kun Jumala ilmoitti itsensä Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin nimellä. Tämän Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala- nimen me näemme Markuksen evankeliumissa 12: 26:

” Minä olen Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala. ”

Myös muissa evankeliumin teksteissä käytetään tätä Jumalan nimeä. Esimerkiksi Luukkaan evankeliumissa 1: 68: ” Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala. ”

Tällä tavalla me näemme, että Israelissa uskonnolliset ja kansalliset asiat ovat hyvin kytköksissä toisiinsa. Tämän tekstin kautta me näemme, että juutalaiskansalla on jokin erikoinen tehtävä. Jos katsomme 4. Mooseksenkirjaa luvusta 23: 9, jossa Bileam puhuu profeettallisen sanan Israelin kansasta: ” Minä näen sen kallioiden huipulta, minä katselen sitä kukkuloilta: katso, se on erillään asuva kansa, se ei lukeudu pakanakansojen joukkoon. ”

Suomen- ja venäjänkielessä käytetään tässä sanaa kansa. Mutta alkuperäisessä hepreankielisessä tekstissä on käytetty kahta erillistä sanaa. Kansasta käytetään hepreassa sanaa am. Toisessa kohdassa käytetään sanaa gojim. En halua väittää,

että sana gojim tarkoittaisi ainoastaan pakanakansoja, koska esimerkiksi 2. Mooseksenkirjassa 19: 6 Jumala puhuu israelilaisille: ” Te olette minulle pappisvaltakunta ja pyhä kansa. ” Alkuperäisessä hepreankielessä käytetään sanaa goj kadosh. Tässä siis käytetään sanaa goj, jota käytetään myös 4. Mooseksenkirjassa 23: 9. Sanojen am ja goj merkitys on siinä, että toista sanaa goj käytetään ainoastaan pakanakansojen käsitteistä. Yleensä heprean sanaa goj käytetään silloin, kun halutaan korostaa kansan etnisyyttä, kansallisuutta. Goj-sana sisältää kansan mentaliteettia, kulttuuria ja valtiollisia käsitteitä. Mutta silloin kun Raamatussa käytetään kansasta hepreankielen sana – ”am”, silloin puhutaan ihmisryhmästä, jolla on yhtenäisen päämäärä ja tavoitteet. Esimerkiksi kuningas Daavidin sotilasjoukosta käytetään hepreaksi sanaa ”am”. Koska armeijan joukolla on yhtenäinen päämäärä saavuttaa jotain ja voittaa.

Myös juutalaisella kansalla, ei ainoastaan yhdistettynä kulttuuriin, kansallisuuteen ja valtiollisiin rajoihin, on päämäärä elämässä: levittää ja kertoa koko maailman kansoille yhtenäisestä Jumalasta ja uskonnosta yhtenäiseen Jumalaan. Ja 4. Mooseksenkirjan 23: 9 me näemme, että juutalaiskansalla on erikoinen tehtävä, joka erottaa heidät kaikista muista etnisistä kansaryhmistä. Sen takia me voimme tulkita tämän sananpaikan niin, että juutalainen kansa, am, elää erillään gojim-kansoista eikä lukeudu muitten kansojen joukkoon. Siinä me näemme, että juutalaiskansalle on annettu erikoistehtävä, jota ei ole annettu muille kansoille. Mutta tämä päätehtävä, joka juutalaiskansalle on annettu, ei mitenkään kumoa juutalaiskansan etnisiä ja kulttuuria käsitteitä. Niin kuin 2. Mooseksenkirjassa 19: 6 näemme, että Israel on goj kadosh-kansaa, jonka Jumala on kutsunut.

Haluan puhua muutamia sanoja pyhyydestä. Eurooppalaisessa kulttuurikäsitteessä sana pyhä on rinnastettu täydelliseen. Mutta raamatullinen sanan tarkoitus pyhälle on erilainen. Pyhyys raamatullisessa tekstissä tarkoittaa nimenomaan jostain erotettua. Eli näemme, että Kaikkivaltias Jumala on erotettu tästä maailmasta. Mutta kuitenkin Jumala koko ajan osallistuu tämän maailman tehtävään. Kun juutalaiskansa on kutsuttu pyhyyteen, se tarkoittaa, että kansa säilyttää itsenäisyytensä mutta on erotettu maailmasta. Vaikka juutalaiskansa on erotettu maailmasta, silti sillä on tehtävä osallistua maailmaan ja kertoa itsestään ja Jumalasta. Siinä mielessä me voimme ymmärtää tämän raamatullisen sanan käsitteitä.

1. Pietarinkirje 1: 16: Onhan kirjoitettu: ” Olkaa pyhät, sillä minä olen pyhä. ” Tämä teksti, sekä myös teksti, joka koskee uskoa Yhteen Jumalaan ja lähimmäisistä välittämistä, on otettu Uudesta testamentista. Todellisuudessa nämä Uuden testamentin Raamatun paikat eivät ole mitään uutta opetusta. Silloin kun Jeshua puhuu lähimmäisen rakastamisesta ja uskosta ja rakkaudesta Yhteen Jumalaan, ja apostoli Pietari puhuu pyhyydestä, he lainaavat Tanachia eli Vanhan

testamentin tekstejä. Käsitteksen yhdestä Jumalasta me voimme nähdä 5. Mooseksenkirjasta, 6: 4-5: ” Kuule Israel, Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi. Ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, koko sydämeestäsi, sielustasi ja voimastasi. ” Nimenomaan tämä on Tanachin tekstiä. Ja sanat rakkaudesta lähimmäistä kohtaan me löydämme Tanachista 3. Mooseksenkirjasta, 19: 18. Ja Pietarin sanat pyhydestä on myös lainattu Tanachin tekstistä: 3. Moos. 11: 45. Näin me näemme, kuinka itse Jeshuan ja apostolien opetuksessa heijastuu hyvin vahvasti esi-sien juutalaisuuden opetus: Jumala on yksi ja rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi.

Muutamia sanoja näin lopuksi haluan kertoa siitä, minkälainen suhde on uskonnollisilla ja kansallisilla merkityksillä. Hyvin usein viimeisen 200 vuoden ajanjaksolla on yritetty asettaa vastakkain kansallisuutta ja uskonnollisuutta. Mikä on juutalaista kansallisuutta ja mikä on juutalaista uskonnollisuutta? Molemmat sanat, heprealainen ja juutalainen, me löydämme Raamatusta. Myöhemmistä Tanachin teksteistä me näemme, että sana juutalainen on kytketty koko kansaan nimeltä. Esimerkiksi Esterin kirjassa, 8: 17 lopussa sanotaan: ” Paljon oli maan kansoista niitä, jotka kääntyivät juutalaisiksi, sillä kauhu juutalaisia kohtaan oli vallannut heidät.” Tässä sanaa juutalainen ei käytetä Juudan sukukunnasta. Vaan tätä sanaa käytetään nimenomaan koko kansaan liittymisestä.

Voimme tehdä johtopäätöksiä. Jumala haluaa antaa siunauksen ja nähdä, että ihmiskunta elää harmonisessa suhteessa. Sen tähden Jumala antaa ilmestyksen itsestään. Hän antaa ilmestyksen ihmisille, että Hän on yksi Jumala. Yksi Jumala, joka antaa ihmiskunnalle oikeita, viisaita käsitteitä ja elämäntapoja. Tämän ilmestyksen Hän on antanut meidän esi-isällemme Aabrahamille. Ja tämä ilmestys itsessään on yhtenäisyydessä kytketty nimenomaan juutalaisten esi-isien nimeen. Aabraham, Iisak ja Jaakob ovat juutalaisen uskonnon ja kansan esi-isiä. Ja juutalaiskansalle on asetettu erikoistehtävä. Tehtävän sisältö on se, että heidän pitää tuoda koko maailmalle se ilmestys yhdestä Jumalasta, mihin he uskovat. Ja tämä ilmestys, mistä heidän pitää kertoa, on nimenomaan eettinen monoteismi, mihin he itse uskovat. Tätä heidän tulee levittää ympäri maailmaa kaikkien kansojen keskellä.